

Σχέδιο μαθήματος 1

Κοινό-στόχος

Εκπαιδευτές VET

Σκοπός

Αυτό το σχέδιο μαθήματος θα βοηθήσει τους εκπαιδευόμενους να εντοπίσουν και να κατανοήσουν τις τρέχουσες πρακτικές διαχείρισης αποβλήτων στον τομέα του τουρισμού και τους περιβαλλοντικούς κινδύνους και τους κινδύνους για την υγεία που συνδέονται με την κακή διαχείριση των αποβλήτων. Οι εκπαιδευτές θα εξοπλίσουν τους εκπαιδευόμενους με τις γνώσεις για να αναγνωρίζουν τους συνηθισμένους τύπους τουριστικών αποβλήτων και να κατανοούν τις κρίσιμες επιπτώσεις της κακής διαχείρισης αποβλήτων στα οικοσυστήματα και τις κοινότητες.

Στόχοι

Με την ολοκλήρωση αυτού του μαθήματος, οι εκπαιδευόμενοι θα είναι σε θέση να:

- Προσδιορίστε τα πιο συνηθισμένα απόβλητα που παράγονται στο πλαίσιο τουριστικών δραστηριοτήτων, όπως πλαστικό, οργανικά απόβλητα ή άλλα είδη υλικών.
- Αναλύστε τους περιβαλλοντικούς κινδύνους και τους κινδύνους για την υγεία που προκύπτουν από την ακατάλληλη διαχείριση των αποβλήτων στον τουρισμό όσον αφορά τις πιθανές επιπτώσεις στην άγρια ζωή, τα οικοσυστήματα και τις κοινότητες υποδοχής.

Προαιρετικό Θεωρητικό υπόβαθρο

Τύποι αποβλήτων και τρέχουσες πρακτικές

Ο τουρισμός παράγει σημαντικές ποσότητες αποβλήτων που κυμαίνονται από πλαστικά και οργανικά απόβλητα έως επικίνδυνα υλικά. Τα πιο συνηθισμένα είναι τα στερεά απόβλητα, όπως τα πλαστικά μπουκάλια, τα περιτυλίγματα τροφίμων, τα χάρτινα προϊόντα και τα υλικά συσκευασίας. Τα απόβλητα

τροφίμων είναι ένα άλλο σημαντικό ζήτημα, με τα ξενοδοχεία, τα εστιατόρια και άλλες υπηρεσίες φιλοξενίας να παράγουν μεγάλες ποσότητες οργανικών αποβλήτων μέσω της υπερπαραγωγής και των υπολειμμάτων των καταναλωτών. Άλλα επικίνδυνα απόβλητα, όπως οι μπαταρίες, τα χημικά καθαρισμού και τα ηλεκτρονικά απόβλητα, αποτελούν επίσης μια σοβαρή πρόκληση για τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις που προκαλούνται από την ακατάλληλη απόρριψη.

Οι τρέχουσες πρακτικές διαχείρισης τουριστικών αποβλήτων συχνά επικεντρώνονται στις αρχές της "Μείωσης (Reduce), Επαναχρησιμοποίησης (Reuse), Ανακύκλωσης (Recycle)" ή 3R. Οι περισσότερες από αυτές τις τουριστικές επιχειρήσεις εφαρμόζουν τις αρχές για την ελαχιστοποίηση της παραγωγής αποβλήτων. Αυτές περιλαμβάνουν τη μείωση στην πηγή, την επαναχρησιμοποίηση όποτε είναι δυνατόν και την ανακύκλωση υλικών όπως το πλαστικό, το χαρτί και το γυαλί. Ο διαχωρισμός των αποβλήτων είναι μια άλλη ευρέως χρησιμοποιούμενη πρακτική, όπου τα απόβλητα κατηγοριοποιούνται σε οργανικά, ανακυκλώσιμα και μη ανακυκλώσιμα υλικά, καθιστώντας την ανακύκλωση πιο αποτελεσματική και μειώνοντας τον όγκο των αποβλήτων που καταλήγουν στις χωματερές. Πιο πρόσφατα, η κομποστοποίηση από ορισμένα οικολογικά ξενοδοχεία και -καταλύματα μετατρέπει τα οργανικά απόβλητα σε πλούσιο σε θρεπτικά συστατικά χώμα για σκοπούς εξωραϊσμού ή για τους τοπικούς αγρότες. Επιπλέον, με τις αυξανόμενες ανησυχίες για τη ρύπανση από τα πλαστικά, πολλοί τουριστικοί φορείς στρέφονται προς πρωτοβουλίες χωρίς πλαστικά, καταργώντας τα πλαστικά μιας χρήσης, όπως καλαμάκια, ποτήρια και σακούλες, και αντικαθιστώντας τα με πιο φιλικές προς το περιβάλλον εναλλακτικές λύσεις.

Παρά τα θετικά αυτά βήματα, η διαχείριση των αποβλήτων εξακολουθεί να αποτελεί μια από τις μεγαλύτερες προκλήσεις για την τουριστική βιομηχανία. Οι πρακτικές διαφέρουν σημαντικά μεταξύ των προορισμών λόγω των διαφορών στους τοπικούς κανονισμούς, τη διαθεσιμότητα των υποδομών και τα επίπεδα ευαισθητοποίησης των επιχειρήσεων και των επισκεπτών. Το υψηλό κόστος της εφαρμογής λύσεων βιώσιμης διαχείρισης αποβλήτων μπορεί επίσης να αποτελέσει περιοριστικό παράγοντα, ιδίως για τις μικρές και μεσαίες τουριστικές επιχειρήσεις. Και πάλι, η έλλειψη κατάρτισης και ευαισθητοποίησης των τουριστικών επιχειρήσεων και των τουριστών έχει οδηγήσει πολλούς να μην κατανοούν πλήρως τη ζημία που προκαλείται από την ακατάλληλη διάθεση των αποβλήτων ή τα οφέλη που συνοδεύουν την υιοθέτηση της αειφορίας.

Η έννοια της κυκλικής οικονομίας κερδίζει ολοένα και περισσότερο έδαφος στον τουρισμό, με στόχο την ελαχιστοποίηση της απόρριψης μέσω της επαναχρησιμοποίησης πόρων και υλικών σε έναν συνεχή κύκλο, την εξαγωγή της μέγιστης δυνατής αξίας από αυτά και τελικά τη μείωση της παραγωγής αποβλήτων. Από την άλλη πλευρά, η σημαντική πρόοδος όσον αφορά την πράσινη πιστοποίηση ή τα οικολογικά σήματα, όπως το [Green Key](#) ή το [οικολογικό σήμα της ΕΕ](#), αποτελεί καλή ένδειξη της δέσμευσης των τουριστικών επιχειρήσεων να εργαστούν προς την κατεύθυνση της διαχείρισης των αποβλήτων και άλλων φιλικών προς το περιβάλλον βέλτιστων πρακτικών. Οι ψηφιακές καινοτομίες παίζουν επίσης τον ρόλο τους στον τομέα αυτό, με νέα εργαλεία και εφαρμογές που αποσκοπούν στο να βοηθήσουν τις επιχειρήσεις να παρακολουθούν και να διαχειρίζονται τις ροές των αποβλήτων τους σε πραγματικό χρόνο, οδηγώντας έτσι σε αποτελεσματικές στρατηγικές για τη μείωση των αποβλήτων.

Ο εκπαιδευτής θα πρέπει να διαθέτει πληροφορίες σχετικά με το είδος των αποβλήτων που παράγονται μέσω κάθε υποτομέα του τουρισμού, όπως τα πλαστικά μιας χρήσης που παράγονται από τον τομέα των καταλυμάτων, τα απόβλητα τροφίμων που σχετίζονται με τα εστιατόρια και τα απορρίμματα που σχετίζονται με τις υπαίθριες δραστηριότητες. Ο εκπαιδευτής θα πρέπει επίσης να

είναι εξοικειωμένος με τις τρέχουσες στρατηγικές διαχείρισης αποβλήτων, όπως η προσέγγιση "Μείωση, επαναχρησιμοποίηση, ανακύκλωση", ο διαχωρισμός των αποβλήτων, η κομποστοποίηση και οι αναδυόμενες τάσεις, όπως τα μοντέλα κυκλικής οικονομίας και οι πράσινες πιστοποιήσεις.

Περιβαλλοντικοί κίνδυνοι και κίνδυνοι για την υγεία

Η κακή διαχείριση των αποβλήτων στον τουρισμό εγκυμονεί σοβαρούς κινδύνους τόσο για το περιβάλλον όσο και για την ανθρώπινη υγεία. Στους περιβαλλοντικούς περιλαμβάνονται η ρύπανση του εδάφους, του νερού και του αέρα, που είναι πιθανό να έχει ως αποτέλεσμα την επιβάρυνση της άγριας πανίδας και χλωρίδας, καθώς και τη βλάβη των οικοσυστημάτων. Για παράδειγμα, τα πλαστικά απόβλητα που εισέρχονται σε υδάτινα ρεύματα στον ωκεανό τον καθιστούν τόσο έντονα μολυσμένο, απειλώντας έτσι τη ζωή των υδρόβιων οργανισμών. Επιπλέον, τα οργανικά απόβλητα, εάν δεν διατεθούν σωστά, θα μπορούσαν να προσελκύσουν παράσιτα που μπορεί να οδηγήσουν σε ασθένειες που επηρεάζουν εξίσου την υγεία της τοπικής κοινωνίας και των τουριστών. Αυτοί οι κίνδυνοι είναι σημαντικό να γίνουν κατανοητοί από τους εκπαιδευτές, προκειμένου να δείξουν στους εκπαιδευόμενους πόσο πολύτιμη είναι η βιώσιμη διαχείριση των αποβλήτων.

Λεπτομέρειες σχεδίου μαθήματος

Τίτλος σχεδίου μαθήματος	Κατανόηση της τρέχουσας κατάστασης και των κινδύνων
Δεξιότητες του 21ου αιώνα	● Κριτική σκέψη (μέσω της ανάλυσης περιβαλλοντικών κινδύνων και κινδύνων για την υγεία) ● Συνεργασία (σε ομαδικές δραστηριότητες) ● Επικοινωνία (μέσω παρουσιάσεων και συζητήσεων) ● Επίλυση προβλημάτων (κατά την ταξινόμηση και την αντιμετώπιση πρακτικών διαχείρισης αποβλήτων) ● Λήψη αποφάσεων (αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των διαφόρων μεθόδων μείωσης των αποβλήτων)
Διάρκεια	Σύνολο: 95 λεπτά. ● Δραστηριότητα 1: 30 λεπτά ● Δραστηριότητα 2: 25 λεπτά ● Σενάριο: 40 λεπτά
Σχήμα τάξης	● Δραστηριότητα 1: σε ομάδες ● Δραστηριότητα 2: σε ομάδες ● Σενάριο: σε ομάδες

Απαιτούμενο υλικό/πόροι	- Δραστηριότητα 1: φυλλάδια μελέτης περίπτωσης, πρόσβαση σε διαδικτυακούς πόρους - Δραστηριότητα 2: μαρκαδόροι, κάρτες σεναρίων - Σενάριο: φυλλάδια με την περιγραφή του σεναρίου
Προαπαιτούμενα	- Βασική κατανόηση των περιβαλλοντικών ζητημάτων που σχετίζονται με τον τουρισμό. - Εξοικείωση με τις βασικές έννοιες της βιωσιμότητας και των οικολογικών επιπτώσεων.
Τελική αξιολόγηση (κατά περίπτωση)	Ομαδική εργασία: σχεδιασμός ενός σχεδίου διαχείρισης αποβλήτων για μια υποθετική τουριστική επιχείρηση, με έμφαση στη βιωσιμότητα (εξετάστε το ενδεχόμενο να χρησιμοποιήσετε τη δραστηριότητα σεναρίων για να αναπτύξετε το σχέδιο ανάλογα).
Πρόσθετοι πόροι	Ευρωπαϊκή Πρωτεύουσα και πράσινος πρωτοπόρος του Έξυπνου Τουρισμού για βέλτιστες πρακτικές και πρόσθετους πόρους.
Αναφορές	- Peeters, P., Çakmak, E., & Guiver, J. (2024). <i>Τρέχοντα ζητήματα στον τουρισμό: Τουρισμός: Μετριασμός της κλιματικής αλλαγής στην έρευνα για τον αειφόρο τουρισμό</i>. Διαχείριση τουρισμού, τόμος 100. - Buckley, R. (2012). <i>Αειφόρος Τουρισμός: Τζέιμς: Έρευνα και Πραγματικότητα</i>. Annals of Tourism Research, τόμος 39, τεύχος 2. - Bartolozzi, P. (2023, 29 Ιουνίου). Ευρωπαϊκές πιστοποιήσεις για βιώσιμο τουρισμό. Επιτροπή περιοχής Skal Europe. https://www.https://www.unwto.org/sustainable-development/circular-economy#:~:text=For%20tourism%20destinations%2C%20the%20circular%20economy%20offers%20the,creating%20a%20virtuous%20circle%20between%20businesses%20and%20territories.

Σχέδιο μαθήματος για δραστηριότητες και σενάκια #1

Δραστηριότητα 1: Ανάλυση μελέτης περίπτωσης

Η δραστηριότητα αυτή αποσκοπεί στο να αναλύσουν οι εκπαιδευόμενοι τους περιβαλλοντικούς κινδύνους και τους κινδύνους για την υγεία που συνδέονται με την κακή διαχείριση των αποβλήτων στον τουρισμό.

Βήμα 1 (5 λεπτά): Χωρίστε τους εκπαιδευόμενους σε ομάδες και αναθέστε σε κάθε ομάδα μια μελέτη περίπτωσης που σχετίζεται με τον μη βιώσιμο τουρισμό. Παραδείγματα παρακάτω:

Μελέτη περίπτωσης 1. Maya Bay, Ταϊλάνδη

Ο κόλπος Maya Bay, που έγινε διάσημος από την ταινία The Beach, έπεσε θύμα του υπερτουρισμού.

Περιβαλλοντικές επιπτώσεις - λεύκανση των κοραλλιών, απώλεια βιοποικιλότητας, θαλάσσια ρύπανση και διαταραχή του φυσικού περιβάλλοντος των θαλάσσιων ειδών.

Μελέτη περίπτωσης 2. Όρος Έβερεστ, Νεπάλ

Ως ένας από τους πιο δημοφιλείς προορισμούς πεζοπορίας και ορειβασίας, το Έβερεστ έχει αντιμετωπίσει σημαντικές περιβαλλοντικές προκλήσεις λόγω του μη βιώσιμου τουρισμού.

Περιβαλλοντικές επιπτώσεις - Συσσώρευση αποβλήτων, όπως πεταμένα δοχεία οξυγόνου, συσκευασίες τροφίμων και ανθρώπινα απόβλητα, που προκαλούν περιβαλλοντική υποβάθμιση και κινδύνους για την υγεία των κοντινών κοινοτήτων.

Μελέτη περίπτωσης 3. Βενετία, Ιταλία

Η Βενετία αντιμετωπίζει σοβαρό υπερτουρισμό, με σχεδόν 120.000 επισκέπτες την ημέρα. Παρόμοιες μελέτες περίπτωσης: Ρέικιαβικ και Ντουμπρόβνικ με παρόμοιες επιπτώσεις του υπερτουρισμού.

Περιβαλλοντικές επιπτώσεις - ρύπανση και διάβρωση.

Μελέτη περίπτωσης 4. Μεγάλος Κοραλλιογενής Ύφαλος, Αυστραλία

Ο τουρισμός, παράλληλα με την κλιματική αλλαγή και τη ρύπανση, αποτελεί μείζονα απειλή για τον Μεγάλο Κοραλλιογενή Ύφαλο, ένα από τα οικοσυστήματα με τη μεγαλύτερη βιοποικιλότητα στον κόσμο.

Περιβαλλοντικές επιπτώσεις - Οι ανεξέλεγκτες τουριστικές δραστηριότητες, όπως οι καταδύσεις και η βαρκάδα, προκάλεσαν φυσική ζημία στους κοραλλιογενείς υφάλους και τη θαλάσσια ζωή, απώλεια της θαλάσσιας βιοποικιλότητας.

Βήμα 2 (15 λεπτά): καθοδηγήστε τις ομάδες να ερευνήσουν τη μελέτη περίπτωσης, να εντοπίσουν τους βασικούς περιβαλλοντικούς κινδύνους και να συζητήσουν τον ευρύτερο αντίκτυπο στο τοπικό περιβάλλον.

Βήμα 3 (10 λεπτά): Κάθε ομάδα παρουσιάζει τα ευρήματά της στην τάξη.

Δραστηριότητα 2: Τύποι τουριστικών αποβλήτων

Η δραστηριότητα αυτή αποσκοπεί στο να δώσει στους εκπαιδευόμενους τη δυνατότητα να αναγνωρίσουν τους συνήθεις τύπους αποβλήτων που παράγονται από τουριστικές δραστηριότητες.

Βήμα 1 (5 λεπτά): σύντομη επεξήγηση των διαφόρων τύπων αποβλήτων που παράγονται συνήθως στον τουριστικό τομέα, όπως πλαστικά, οργανικά απόβλητα και επικίνδυνα υλικά.

Βήμα 2 (10 λεπτά): Χωριστείτε σε ομάδες και αναθέστε σε κάθε ομάδα έναν τουριστικό τομέα (π.χ. ξενοδοχείο, εστιατόριο, παραθαλάσσιο θέρετρο). Κάθε ομάδα θα απαριθμήσει τους τύπους αποβλήτων που παράγονται συνήθως στον τομέα τους.

Βήμα 3 (10 λεπτά): Οι ομάδες συνοψίζουν τις συζητήσεις τους και μοιράζονται τις βασικές ιδέες με την τάξη.

Σενάριο: τουριστικούς προορισμούς σε παράκτιους προορισμούς

Σε αυτόν τον δημοφιλή παραθαλάσσιο προορισμό παράγονται περισσότερα απόβλητα, λόγω της συμβολής των τουριστικών δραστηριοτήτων. Πλαστικά μπουκάλια, περιτυλίγματα τροφίμων και άλλες μορφές αποβλήτων που αφήνουν οι τουρίστες είναι διάσπαρτα στην παραλία. Η τοπική αυτοδιοίκηση έχει κάνει προσπάθειες μέσω της παροχής κάδων απορριμμάτων και προγραμμάτων ανακύκλωσης, αλλά το πρόβλημα φαίνεται να εξακολουθεί να υφίσταται. Εκφράζονται ανησυχίες σχετικά με τις πιθανές μακροπρόθεσμες επιπτώσεις στη θαλάσσια ζωή, τη ρύπανση και σε σχέση με την εικόνα του προορισμού ως καθαρής και φιλικής προς το περιβάλλον τοποθεσίας.

Ανάθεση μάθησης

Ο εκπαιδευτής παρουσιάζει εν συντομία το σενάριο στην τάξη και περιγράφει τις προκλήσεις σχετικά με τον προορισμό και τα απόβλητα. Σε μικρές ομάδες, οι εκπαιδευόμενοι θα αναλύσουν το σενάριο προσδιορίζοντας τους κύριους τύπους αποβλήτων που παράγονται και τους κινδύνους που συνδέονται με τον καθένα (π.χ. ρύπανση, βλάβη στα θαλάσσια οικοσυστήματα και οικονομικές επιπτώσεις).

Κάθε ομάδα θα πρέπει να παρουσιάσει τα ευρήματά της και να προτείνει λύσεις στην τάξη, εστιάζοντας σε δημιουργικές ιδέες και αναφέροντας ίσως κάποιες από τις προκλήσεις που θα μπορούσαν να αντιμετωπίσουν κατά την εφαρμογή τέτοιων στρατηγικών.